

SYMBOLIEK IN HAARLEM

WANDELING LANGS ICONEN EN SYMBOLEN

HAARLEM

HAARLEM
MARKETING

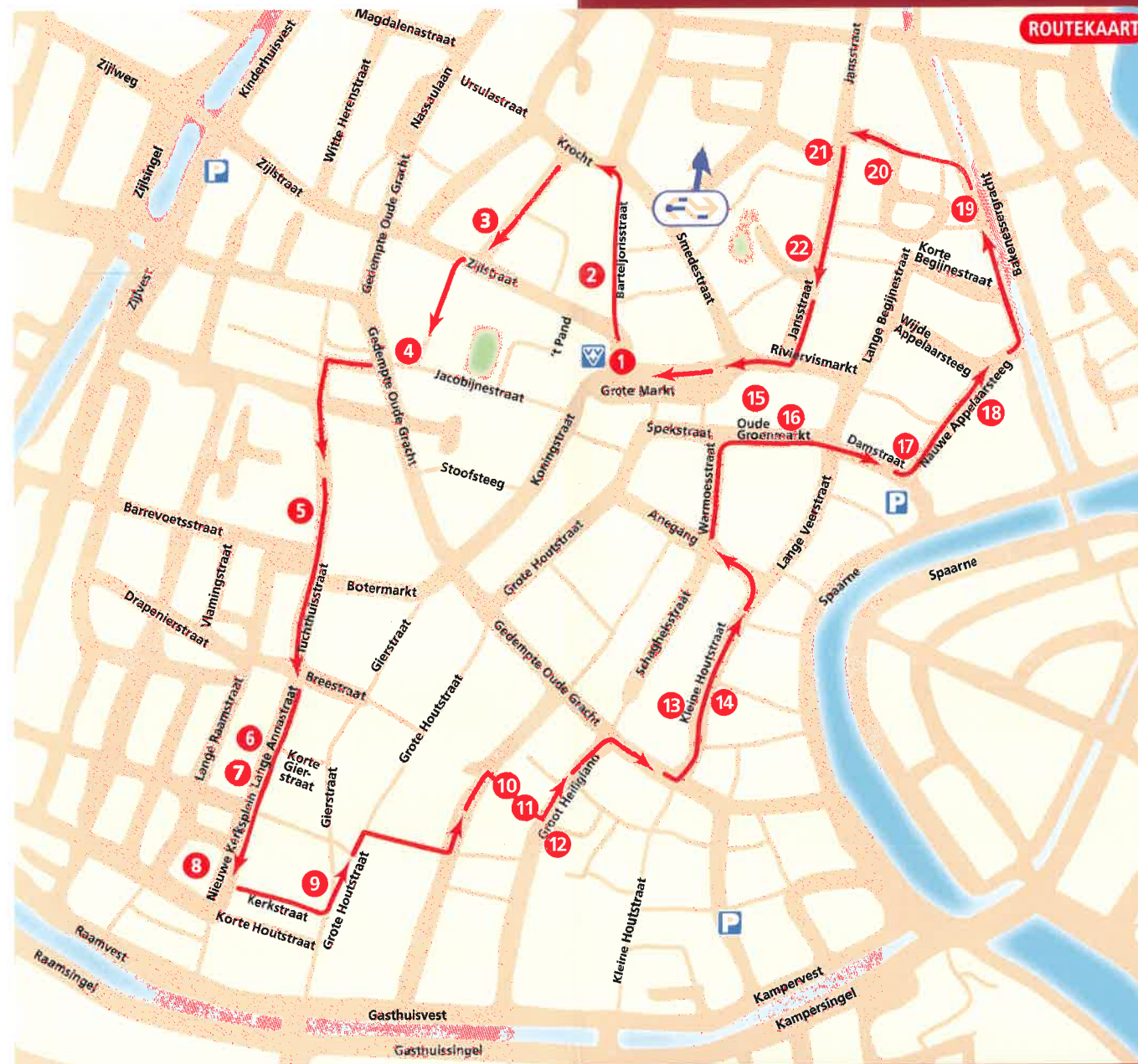
COLOFON

Productie en redactie: Haarlem Marketing - haarlem.nl

VVV Haarlem is onderdeel van Haarlem Marketing

(wijzigingen voorbehouden, september 2016)

Volg ons op: [f/Haarlemmarketing](#) [@CMHaarlem](#)

rechterhand een poortje met bovenin het wapen van Assendelft en in de rand van het poortje een prachtige driedimensionale gevelsteen van de slaapzaal van het **Barbera Vrouwen Gasthuys Anno 1624** (22). U loopt de Jansstraat uit tot aan de Riviervismarkt en gaat voor de Grote of Sint Bavokerk rechtsaf richting Grote Markt. Als u deze oversteekt staat u weer bij het beginpunt van deze wandeling.

Frans Hals steekt u naar links de weg over en ziet op het gerechtsgebouw een **gevelsteen van een appelboom 'd'Appelaar'** (17), u gaat hier linksaf de Nauwe Appelaarsteeg in. Vroeger zat deze gevelsteen in de poort boven de Appelaarsteeg en weer daarvoor was hier een (appel)-boomgaard.

Deze steeg loopt u helemaal uit langs de achterzijde van **Teylers Museum** (18) en gaat daarna links de Baknessergracht op. Kijk bij huisnummer 36 nog even naar beneden naar de **gevelsteen van 'de witte hond'**.

Deze steen is een mysterie, omdat niemand weet waar hij vandaan komt wanneer en waarom hij geplaatst is, maar zeker niet in 1863. Vervolg uw weg en neem hierna de eerste afslag links de Kalversteeg in.

Als u deze uitloopt komt u op het Goudsmidspleintje. Dit pleintje dankt haar naam aan de goudsmidskamer van het goudsmidsgilde dat hier gevestigd was. Dat is nog te zien aan de **gevelsteen met de gouden beker** (20) in de gevel van nummer 1. U loopt nu verder rechtdoor door het Donkere Begijnhof en passeert de St. Josephkerk.

U loopt hier vervolgens rechtdoor en ziet de ingang van de voormalige Janskerk, waarin het Noord-Hollands Archief gevestigd is. De **Janskerk** (21) en het aangrenzende klooster werden gebouwd in de periode 1310-

1318 en vormden tot 1625 de Haarlemse zetel van de Commanderie van Sint Jan, die in 1310 werd gesticht.

Vervolgens gaat u linksaf de Jansstraat in. Iets verderop aan de overkant ziet u op nummer 61 en 63 twee portretten. Links de man, rechts een vrouw en de wapens van Haarlem en Amsterdam. U loopt verder door de Jansstraat en ziet, ter hoogte van nummer 50, aan uw

Aan de iconen en symbolen in ons cultuurlandschap en monumenten ontlenen wij een groot deel van onze identiteit. Zij verwijzen naar beelden en tekens met een bijzondere extra betekenis. In de monumentale binnenstad van Haarlem is veel symboliek te vinden o.a. religieuze symbolen bij kerk, gevelstenen, wapenschilden, plaveisel en hofjestuinen. De beeldentaal gebruikt in monumenten is ook vandaag nog te vinden in de kunst, vormgeving en hedendaagse architectuur. Duur: anderhalf uur.

De wandeling start voor VVV Haarlem aan de Grote Markt. U staat voor het VVV kantoor dat gevestigd is in de Vierschaar van het middeleeuws stadhuiscomplex. Dit was ooit de plek in Haarlem waar rechtgesproken werd. Als u naar boven kijkt ziet u het gevelbeeld van **Vrouwe Justitia (1)**; de blinddoek staat voor de rechtspraak zonder aanzien des persoons, de weegschaal stelt de afweging van de bewijzen en getuigenissen voor en het zwaard staat voor het vonnis dat wordt uitgesproken.

U draait zich om, kijkt uit over de Grote Markt en start uw wandeling door naar links de Barteljorisstraat in te gaan. U ziet hier aan de linkerkant op nummer 12 een monument met een prachtige halsgevel waarin gevelsteen **'de Vergulde Brasem'** (2) uit 1640 prijkt. Aan het eind gaat u links af de Krocht op, maar voor u afslaat kijkt u nog even naar boven bij de bakkerij en ziet daar ornamenten met draakjes uit 1891. Na de Krocht gaat u meteen weer linksaf de Nieuwe Groenmarkt op.

U ziet hier aan uw rechterhand de Groenmarkt kerk of Antonius van Paduakerk. Met op de uitbundige gevel een beeld van de heilige **Antonius van Padua (3)**, de patroon van deze kerk. De katholieken roepen hem wel aan als zij iets zijn kwijtgeraakt. U loopt rechtdoor steekt de Zijlstraat over, gaat ietsje naar rechts en neemt dan de eerste straat links, de Nobelstraat. Meteen om de hoek aan de linkerkant ziet u een deur met in de gevel de tekst 'DIRECTEUR'! U hoeft zich dus niet af te vragen voor wie deze deur bedoeld was. U loopt de Nobelstraat uit en gaat aan het eind naar rechts. U passeert

aan uw rechterhand boekhandel De Vries. Als u naar boven kijkt ziet u een prachtig uithangbord van **'De Vergulde Salm Anno 1662'** (4). In de gevel staat de tekst 'Al is die salm goede vis de haring heeft de kroon gewis'. Hier was ooit een herberg en vishandel gevestigd.

U steekt de Gedempte Oude Gracht over en loopt de Drossestraat in. Hier neemt u de eerste zijstraat links genaamd Achterlangs. U loopt rechtdoor, kruist de Zuiderstraat en loopt de Gasthuisstraat in. Vlak voor het einde ziet u aan uw rechterhand een poort die toegang verschaft tot de bibliotheek. Ooit had deze plek een andere functie en waren de schutters van Sint Adriaan hier gevestigd. In 1512 werd dit terrein aangekocht, waarop diverse gebouwen verzezen en een schietbaan werd

aangelegd. Aanvankelijk werd hier met de boog geschoten, maar al gauw ging men **clovers of haakbussen (5)** – een soort vuurwapens – gebruiken.

In de poort zitten langs de boog diverse wafelvormen, die waarschijnlijk te maken hebben met een voorliefde voor Belgische wafels van de ontwerper.

U loopt nu de straat uit, passeert aan uw linkerhand de Botermarkt en loopt rechtdoor de Tuchthuisstraat in. Hier passeert u rechts het Brouwershofje. U steekt de Breestraat over en loopt verder rechtdoor de Lange Annastraat in. Hier ziet u aan de rechterkant een paard uit de gevel springen. De gevel van hetzelfde huis wordt versierd met een mooi portretje. Iets verderop aan de rechterkant ziet u een gevel waarop de tekst **'De Aker'** (6) staat. Mocht u niet weten wat dat is kijk dan naar de bijbehorende gevelsteen.

U loopt verder door en ziet aan de rechterzijde de toegangspoort tot Hofje Guurtje de Wael. In de poort ziet u **het wapen van de familie De Wael (7)**. Vervolgens ziet u verder in de straat aan de linkerkant op nummer 29 een gevelsteen van een zwaan in een poort (1675). U gaat de tweede straat links af en komt in de Kerkstraat, waarbij u aan

uw rechterhand de **Nieuwe Kerk (8)** passeert. Deze kerk kenmerkt zich door de opvallende toren in Renaissance stijl, tussen 1613 en 1616 gebouwd door de Vlaamse stadsbouwmeester Lieven de Key. De Kerkstraat is een pittoresk straatje waar de bewoners zichtbaar groene vingers hebben. Op nummer 16 ziet u een gietijzeren levensboom in het raam boven de voordeur. Op veel deuren van monumentale panden komt u deze en andere mooie gietijzeren afbeeldingen tegen.

Aan het eind van de straat gaat u links en komt uit op het Proveniersplein, hier passeert u links de poort van het **Proveniershof (9)**. U zag al bij de bibliotheek de Adriaansdoelen en hier staat u op de plek waar de Sint Jorisdoelen gevestigd waren.

U neemt hier vervolgens de tweede straat links, de Grote Houtstraat (de grootste winkelstraat van Haarlem) en gaat de eerste straat rechts, de Cornelissteeg, in.

U slaat bij de eerste straat linksaf naar het Klein Heiligland, waar bij veel huizen het raam boven de deur versierd is met prachtige gietijzeren levensbomen. Na nummer 29 aan de rechterkant van de straat gaat u een poortje in en komt op een klein verborgen plekje, een mini stadsoase, en ziet hier een aantal prachtige gevelstenen. Op nummer 1 **'de kat en het anker'** (10), als een zeeman zich ging vestigen aan de wal werd het anker aan wal gelegd aan een kat (= meerpaal). Op een volgende **gevelsteen op nummer 5 (11)** ziet u een fiere haan. Deze steen is oorspronkelijk van molen de Haan.

U verlaat via het poortje met het ronde gat de Omvalspoort, en gaat linksaf Groot Heiligland in. Aan de overkant (op de hoek met de Zonnesteeg) ziet u meteen op het witte huis **gevelsteen 'De Zon'** (12), waarbij de tekst 'De Son bevaem ys myne naem', staat. Vervolg Groot Heiligland, steek de Gedempte Oude Gracht over en loopt een stukje naar rechts. Vervolgens slaat u linksaf de Kleine Houtstraat in. Hier ziet u eerst op nummer 48 **Galerie Gemund** met een mooie **gevellijst Anno 1887 (13)** met aan weerszijden een kopje. Links herkent u

Frans Hals en rechts een onbekend vrouwenkopje. Iets verderop aan de overzijde op nummer 37 is de **gevelsteen van Sociëteit 'Trou Moet Blycke'** (14) te zien op het pand dat vroeger dienst deed als sociëteitsgebouw. U ziet hier de moederpelikaan die in eigen borst pikt om haar kinderen te voeden.

U loopt rechtdoor en gaat bij het eerste kruispunt linksaf de Anegang in. Hier gaat u de eerste straat rechts en komt uit in wel het meest schilderachtige straatje van Haarlem, de Warmoesstraat. Voor bijna iedere winkel aan de linkerkant ziet u een afbeelding in het plaveisel voor de ingang. Deze afbeelding heeft of had te maken met de functie of naam van de winkel. Zo ziet u een piek bij restaurant Pieck en een drinkbeker bij Sipkes Edelsmeden.

U gaat hier aan het einde van de straat naar rechts en loopt langs de belangrijkste icoon van Haarlem, de **Grote of Sint Bavokerk (15)**. De Grote of St. Bavokerk wordt ook wel 'Jan met de hoge schouders' genoemd, de toren is namelijk aan de kleine kant in verhouding met de rest van het gebouw. In de kerk zijn de grafstenen van o.a. Frans Hals en Pieter Teyler te bezichtigen. Ook ziet u in de kerk het beroemde Christian Müllerorgel. Op dit grootste orgel ter wereld heeft Mozart als 10-jarige jongen nog gespeeld.

U passeert rechts een **grote stenen A en Z (16)**. Dit is het monument dat is opgericht om **Lennaert Nijgh**, de bekende Haarlemse tekstschrijver en Haarlems icoon, te gedenken. U loopt verder rechtdoor en steekt de Lange Veerstraat over naar de Damstraat. Ter hoogte van Grand Hotel